FITIR SADAKASININ MİKTARI VE VERİLİŞ ZAMANI

[Türkçe]

زكاة الفطر ووقت إخراجها

[باللغة التركية]

İbn-i Kudâme el-Makdisî

ابن قدامة المقدسي

Terceme eden : Muhammed Şahin

ترجمة: محمد بن مسلم شاهين

Tetkik eden: Ümmü Nebil

مراجعة: أم نبيل

Rabva Semti İslâmî Dâvet Bürosu

المكتب التعاوني للدعوة وتوعية الجاليات بالربوة بمدينة الرياض

1428 - 2007

islamhouse.com

Hamd, yalnızca Allah'adır. Salât ve selâm da Peygamberimiz Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'edir.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'den sâbit olduğuna göre o, fıtır sadakasını, hurma veya arpadan bir sa' olmak üzere müslümanlara farz kılmış ve fıtır sadakasının, insanların bayram namazına çıkmalarından önce verilmesini emretmiştir.

Nitekim Ebu Saîd el-Hudrî'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, o şöyle demiştir:

((كُنَّا نُعْطِيهَا فِي زَمَانِ النَّبِيِّ ﷺ صَاعًا مِنْ طَعَامٍ، أَوْ صَاعًا مِنْ تَمْرٍ، أَوْ صَاعًا مِنْ شَعِيرٍ، أَوْ صَاعًا مِنْ زَبِيبٍ)) [رواه البخاري ومسلم]

"Biz, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in zamanında fıtır sadakasını (fitreyi) yiyecek maddelerinden buğday, hurma, arpa ve kuru üzümden bir sa' olarak verirdik."[1]

Bir gurup âlim, hadiste geçen yiyecek maddesini buğday olarak açıklamıştır. Başka âlimler de hadiste geçen yiyecek maddesinden kastın; hangi türden olursa olsun, bir belde veya ülke halkının yiyecek olarak kullandığı gıda maddesidir, diye açıklamışlardır. Bu yiyecek, ister buğday olsun, ister mısır olsun veyahut da başka bir şey olsun, aynıdır. Doğru olan da budur. Çünkü zekât, zenginin malını fakirlerle paylaşması ve onları teselli etmesi demektir.Müslümanın kendi belde veya ülkesinde yenilmeyen bir yiyeceği fakire vermek sûretiyle onu teselli etmesi gerekmez. Şüphe yok ki pirinç, Harameyn ülkesinin helal ve nefis bir yiyeceğidir. Pirinç, hadiste geçen ve fıtır sadakası için geçerli olan arpadan daha iyidir.Böylece pirincin fıtır sadakası olarak verilmesinde bir sakıncanın olmadığı anlaşılmış olmaktadır.

Fıtır sadakasının (fitrenin) miktarı, bütün yiyecek cinslerinden Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sa'ı ile bir sa' verilmesi gerekir. Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sa'ı ise -sözlüklerde ve başka yerlerde geçtiği üzere-, iki avucu birleştirerek dört avuç dolusu miktardır. Bu da ağırlık ölçüsü olarak yaklaşık üç kilogramdır. Müslüman, kendi belde veya ülkesinin halkının yediği yiyecek olan pirinç veya başka bir şeyden bir sa' miktarı yiyeceği fıtır sadakası olarak verirse, -yukarıdaki hadiste zikredilen türlerden olmasa bile-, fıtır sadakası geçerlidir.Fıtır sadakasını, ağırlık ölçüsü olarak yaklaşık üç kilogram miktarı vermesinde bir sakınca yoktur.

---

[1] Buhârî

Fıtır sadakasının, müslümanlardan küçük, büyük, erkek, kadın, hür ve köle adına verilmesi gerekir. Anne karnındaki çocuk için fıtır sadakası gerekmediği konusunda âlimler icmâ etmişlerdir. Fakat Osman b. Affan'ın -Allah ondan râzı olsun- bu konuda fiili gereği, verilmesi müstehaptır.

Yine,fıtır sadakasının bayram namazından önce verilmesi gerekir.Namazdan sonraya ertelenmesi câiz değildir.Fıtır sadakasının bayramdan bir veya iki gün önce verilmesinde bir engel yoktur.Böylece -âlimlerin en doğru olan görüşlerine göre- fıtır sadakasının verilebileceği ilk vakit, Ramazan ayının 28. gecesi olduğu bilinmiş olmaktadır. Çünkü Ramazan ayı bazen yirmi dokuz, bazen de otuz gün olabilir. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in ashâbı, fıtır sadakasını bayramdan bir veya iki gün önce verirlerdi.

Fıtır sadakasının verildiği yerler, fakirler ve yoksullardır.

Nitekim Abdullah b. Abbas'tan -Allah ondan râzı olsun- sâbit olduğuna göre o şöyle demiştir:

((فَرَضَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ زَكَاةَ الْفِطْرِ طُهْرَةً لِلصَّائِمِ مِنْ اللَّغْوِ وَالرَّفَثِ، وَطُعْمَةً لِلْمَسَاكِينِ، مَنْ أَدَّاهَا قَبْلَ الصَّلاَةِ فَهِيَ زَكَاةٌ مَقْبُولَةٌ، وَمَنْ أَدَّاهَا بَعْدَ الصَّلاَةِ فَهِيَ صَدَقَةٌ مِنْ الصَّدَقَاتِ)) [رواه أبو داود وحسنه الألباني]

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- fıtır sadakasını (fitreyi), oruçluyu ağzından çıkan her türlü gereksiz ve çirkin sözünden (günahından) arındırmak ve yoksullara gıda olması için farz kıldı. Kim fıtır sadakasını bayram namazından önce verirse, o kabul olunan bir sadakadır. Kim de onu bayram namazından sonra verirse, o sadakalardan bir sadaka olur."[1]

Âlimlerin çoğunluğuna göre fıtır sadakasını (fitreyi) nakit olarak vermek, câiz değildir. Bu, delili en doğru olan görüştür. Aksine fıtır sadakasının yiyecek maddesi cinsinden verilmesi gerekir. Nitekim Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- ve ashâbı -Allah onlardan râzı olsun- böyle yapmışlar ve ümmetin çoğunluğu da böyle hüküm vermiştir.

Allah Teâlâ'dan, bizi ve bütün müslümanları dîni öğrenmek ve dîn üzere sâbit kalmakta muvaffak kılmasını, kalplerimizi ve amellerimiz ıslah etmesini dileriz. Şüphesiz ki O, çok cömerttir, karşılıksız verendir.[2]

---

[1] Ebu Dâvûd rivâyet etmiş, Elbânî de 'Sahîhu Ebî Dâvûd'da 'hadis, hasendir' demiştir.

[2] Mecmûu Fetâvâ'ş-Şeyh İbn-i Baz, cilt: 14, sayfa: 200

Bu, Şeyh İbn-i Baz'ın -Allah ona rahmet etsin- fıtır sadakası hakkında ağırlık ölçüsü olarak yaklaşık üç kilo takdir ettiği ölçektir.

İlmî Araştırmalar ve Fetvâ Dâimî Komitesi âlimleri de fıtır sadakasını böyle takdir etmişlerdir.[1]

Değerli âlim Muhammed b. Salih el-Useymîn de -Allah ona rahmet etsin- fıtır sadakasını, pirinçten 2100 gram olarak takdir etmiştir.[2]

Bu görüş ayrılığının sebebi; sa' bir ölçektir, ağırlık ölçüsü birimi değildir.

Âlimlerin fıtır sadakasını kilogram olarak takdir etmelerine gelince, bu daha kolay ve miktarı bulmaya daha yakın olduğu içindir.

Bilindiği gibi, tahıl ürünleri ağırlık olarak birbirinden farklılık arzeder.Kimisi daha hafif, kimisi daha ağır, kimisi de orta ağırlıktadır.Hatta bir tahıl ürünününde bir sa'ın ağırlığı bile, farklıdır.Örneğin yeni mahsül, kilo olarak eski mahsülden daha ağır gelir.Bunun için bir kimse ihtiyatlı davranıp fıtır sadakasını fazla verirse, daha ihtiyatlı ve daha güzel olur.[3]

Nitekim İbn-i Kudâme -Allah ona rahmet etsin-, ürünlerin zekâtının nisabını, buna yakın bir şekilde zikretmiştir.[4]

Yine de en iyisini Allah Teâlâ bilir.

[1] İlmî Araştırmalar ve Fetvâ Dâimî Komitesi fetvâları, cilt: 9, sayfa: 371

[2] Muhammed b. Salih el-Useymîn, 'Zekât ile ilgili fetvâlâr', sayfa: 274-276

[3] El-Muğnî, cilt:4, sayfa: 168

[4] İbn-i Kudâme, "el-Muğnî", cilt: 4, sayfa: 168